

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; „ „ 4.50 „
za četrt leta 1.50; „ „ 2.25 „
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročilne se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglas in oznanila se račune po 7 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinost je moč.“

„Obljubljena dežela“.

Znano je zabavljanje avstrijskih Lahnov na našo vlado, znane so spletke in surovi napadi, bombe in petarde, katerih se poslužuje irredenta, da pokaže vladi, kako jej je nasprotna. Avstrijsko vlado zvejo žuleč jarem ter jej kažejo ob vsakej priliki svojo nenaklonjenost ter hujskavo tukajšnje ljudstvo proti istej in napravljajo pot v „obljubljeno deželo“ — laško škornjo.

Kakšna je ta dežela medu in sladkorja, v kateri se pa cedi zgolj suha polenta, kažejo nam dogodki, sloviti po svojih razbojniških činih.

Glejmo, kako opisuje sedanjo Italijo italijanski podanik in posl. v zbornici v Rimu sam, namreč poslanec Colombo. Isti je nedavno jasno predaval pred mnogobrojnim občinstvom v Milanu ter izustil jako važen govor o gospodarstvu in finančialnem položaju v Italiji ter navel brezštevilnih podatkov, ki jasno slikajo gospodarstveno stanje v Italiji ter obrazujejo jako spretno in živo veliko nevarnost, ki pretf vsej Evropi od vedno napredujočega militarizma. — Bodi nam dovoljena posneti nekoliko iz tega predavanja:

„Italija ni več ona srečna dežela, v kateri nikdo lakote ne mre, kakor je trdil slavni rodoljub in državnik Massimo d'Azeglio še pred dvajsetimi leti. Po vsej Italiji, kamorkoli se obrneš, prihajajo ti na uho onemogli kriki na pomoč: „Dajte nam kruha, dajte nam dela!“ Leto za letom izseljevanje grozno narašča in najboljši italijanski domoljubi so žalostna priča občnemu propadanju, ne da bi mogli svojim sorojakom pomagati.

V Italiji biva 5 milijonov zemljiščnih posestnikov, mej katere je všteti 4 milijone manjših gospodarjev. Posestvo sploh je obloženo z grozovito visocimi davki. Čeprav bi se posestvo v Italiji ne nahajalo v tako žalostnem stanju, vendar bi bilo posestnikom nemogoče zadostiti ogromnim davkom in pristojbinam, ki jih tirja od njih država. Zgodi se čestokrat, in to ni v Italiji uže nič nenavadnega, da posestnik zapusti svoje zemljišče državi ter se

izseli iz dežele; naj država sama gleda, ako more iz zapuščenega jej zemljišča pridobiti zaostale davke. Opomniti je pri tem tudi treba, da so hipotekarni dolgovi v Italiji znašali l. 1887 nič manj nego 14 milijard ter da so se ti dolgovi samo v teku leta 1887 pomnožili za 641 milijonov. — V istej meri, v kateri so davki na zemljišča rasti, škodovalo se je narodnemu gospodarstvu od druge strani z napačnimi naredbami. Od leta 1887 do l. 1888 padel je uvoz blaga za 360 milijonov lir in izvoz za 60 milijonov lir. Vsled colne vojske z Francijo izgubila je Italija največi dobiček. Poljski in drugi pridelki, po katerih se je poprej toliko povpraševalo ter so se drago prodajali, gnjijejo sedaj po kletih in skladiščih ali se oddajejo za sramotne cene. Sicilija, bogata vrednih pridelkov kakor: olja, vina, žveplja, citron itd., trpi sedaj, kajti ne more svojega blaga spečati in za denar zameniti.

Jako nazadujejo obrtna in trgovinska podjetja pod težo colne vojske z Francijo.

Leta 1883 razpisano je bilo 725 konkurzov, leta 1888 pa 2200! Vsled teh žalostnih razmer zmanjšujejo se vedno bolj državni dohodki, v tem ko so vedno na istej stopinji ali celo naraščajo državni troški. V letu 1888 padli so dohodki od iztirjanih davkov na obrtniška podjetja za 14 milijonov, pri colnini za 40 milijonov; manj pobranih pristojbin za pravne stvari je bilo 7 milijonov in pri tabaku tudi 7 milijonov manj nego leta 1887. — Nikdar ni imela Italija jasnejših dokazov, da je gospodarstveno razdejana.

Glejmo še državne dolgove! Italija je srečno stopila v vrsto najbolj zadolženih držav na svetu; konsolidirani državni dolg Italije znaša 13 milijard, izvzemši druge še ne konsolidovane dolgove. Leta 1862 znašal je ves državni dolg 3 milijarde. Samo obresti na državni dolg znašajo na leto 600 milijonov lir, t. j. 40 odstotkov vsega dolga. In kam gredo te obresti? V inozemstvo, kajti Italija spada k onim državam, ki so prisiljene posluževati se tujega kapitala. Večji del dolga imajo v svojih rokah francoski kapitalisti: 4/5 vseh obresti gre v inozemstvo, namreč na

Francosko. Česa ostaje Italiji? ... Orožje, oklopnice, trdnjave in ogromni — primanjkljaj v lastnej bilanci. Ali s tem še ni izcerpano važno poglavje o dolgovih. Italijanske občine dolžujejo okolo 1200 milijonov lir in pokrajine 200 milijonov. Vse tedaj tiči čez lase v dolgovih: država, dežele in občine.

Napram temu treba je pa spomenoti, da je Italija od l. 1876 sem za vojskine priprave izdala 4 milijarde lir in letos tirja zopet svoto 552 milijonov v enak namen. Finančni minister išče pomoči od vseh strani, tuhta novih dohodkov, novih davkov; težko pa, da jih najde.

Slednjič je pa vendar nekaj iztaknol, namreč: pokojninski zalog (fondo pensioni). Na predlog finančnega ministra je parlament odločil, da se pokojninski zalog — „inkamerira“, kakor slovi tehnični izraz. Država prevzame s tem pokojninski zalog v svojo oskrbo ter se zaveže plačevati letnih 18 milijonov lir pokojnine. Avstrija je nekdanj isto storila. Mnogo je v Evropi, — sklene Colombo — nežnih a pridnih in bogatih narodov, ki s pomilovalnim očesom gledajo, kako drvimo proti lastnemu propadu z nepredvidnimi vojskinimi pripravami!

Smelo pa trdimo, da so vredni največje kazni oni rovaši in hujskalci, ki so sem privandrali iz dežele polente in uboštvu ter sedaj tukaj propagando delajo uprav za ono državo, ki je nezmožna sama sebi pomoči!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Češka fevdalna stranka si prizadeva pomiriti se z ustavovernimi veleposestniki na Češkem ter je pregovoriti, da se povrnejo v deželni zbor. V ta namen so sklicali ustavoverni veleposestniki poseben shod, da o tej stvari odločijo. Nemški listi delajo z vsemi sredstvi na to, da bi spozarumljenje preperečili ter navajajo zato vse mogoče in nemogoče razloge. Prvič pravijo, da se bližajo volitve in da bivši po-

slanci nimajo soditi o pomirjenju, ampak volilci sami, drugič pa, pravijo, da se boje razpora mej Staro- in Mlado-Čehi. Iz vsega postopanja ustavoverne nemške stranke se vidi, da jim ni do miru in sprave, da si pa baš nasprotno žele večnih preprirov in bojev, ker mislijo, da jim ti donesejo več dobička. Posebno si prizadevajo razvneti in razširiti razpor mej Staro- in Mladočehi, kajti nadejajo se, da si tem potom zopet pridobe oblast, kar se jim pa težko posreči. — Pražkega mestnega magistrata juridični oddelek je zahteval od najvišjega sodnega dvora, da mu mora češke uloge češki reševati ter sploh priznati češčini ravnopravnost pred upravnim sodiščem in na najvišjem sodnem dvoru. Ta je odgovoril, da je v zmislu § 27. cesarskega patenta izza 7. avgusta 1850. l. pri teh oblastvih nemščina priznana kot izključljivi uradni jezik! Tu je torej tista ravnopravnost, o kateri so sanjali češki in slovenski rodoljubi. Birokrati dobe vedno kak § ob katerega lahko oprejo svojo trmo in — neprijaznost do Slovanov.

Gališki namestnik je razposlal svojim uradnikom okrožnico, v kateri jim prepoveduje kandidovati za deželni zbor.

Vodja ogerskega notranjega ministerstva g. Bartosz je začel hudo pometati in čistiti staro plesnjivo šaro iz komitatske uprave. Dan na dan objavljajo službene novine imena uradnikov in velikih županov, ki so odstavljeni ali upokojeni. Bartosz je naposled sprevidel, da ne gre več tako dalje in da tudi na Ogerskem ne smejo več vladati veliki župani po svoji glavi. Vsak veliki župan je bil pravi paša, delal je, kakor se je njemu zdelo, ne mence se ni za ministerstvo, ni zakon; v komitatu veljala je njegova volja, tej se je moral vsak podvreči. Veliki župani so bili vsi lahkoživci ljudje; radi so hodili na lov, popivali so in vabili na gosti; za obči blagor in za interese svojega komitata so se pa brigali še manj nego za lanjski sneg. Da se s tem niso baš prikupili ljudstvu in da niso Ogerski mnogo poslužili, je pač jasno. Dolgo let je trajala ta turška vlada in še le, ko je šla Tiszi

PODLISTEK.

Sprememba v Kurji Vasi.

Spisal Ivo Trošt.

(Konec.)

Primec je ostal v dan volitve z novim župam v gostilni ter izustil par uprav korenitih govorov. Kotnik se je izgovarjal, da ni vreden take časti, ali ker mu občina zaupa, prevzame vendar težko breme.

Staremu županu Grogi pa je bilo to breme toli lahko in kakor na hrbet prirastlo. Izgubil je z njim zdaj ne samo županske časti, temveč tudi vso nado na ženitev. Brez županskega dekreta ni si upal stopiti pred Ančko ter jo prositi ljubezni, ko je sedaj stavec umeval zelo praktično. Obupal je, da bi se mogel kedaj še oženiti. Najlepša nada splavala mu je po vodi o volilni nevihti. A kmalu potem so hudobni ljudje celo govorili, da ima neki mnogo dolgov in mnogo drugih enakih besed, pa saj ljudje tako mnogo oprav-

ljajo vsacega človeka, ki se je nenadoma pogrznil z mernika pod mernik, z županskega stola v Kurji vasi med navadne ljudi.

Take sramote pa tudi po njegovem mnenji njegova hiša ni mogla več trpeti. Od pravekov so pri „županovih“ županili in sedaj — ta fant, ta student, ki še v črni šoli ni bil, jih je pa tako nakuril. Težko, da mu je Grogga še o zadnji uri odpustil. Hodil je po vasi kakor obilito pišče, še vedno mnogo govoril a malo povedal, še vedno hvalil svojo vlado in grajal novo, če tudi ni mogel ničesar dokazati. Slednjič je pustil posestvo sinu, za kojega vladanja je županove hiše slava še mnogo bolj otemnela.

Anton Primec podal se je takoj po volitvi h Kotnikovim, povedal vse do pičice, kako se je godilo in zgodilo. Ančina mati bila je tega zelo vesela. „Oh, kaj sem še učakala na stare dni. Saj pravim, naši rodbini ste bili vedno nekako spojeni in upam, da tako tudi ostane. Kaj

ne, Tonček?“ Tako je vzdihala nova mati županja in videti je bilo, da ji novica dobro de. In kdo je raje slišal take antifone kakor baš Anton. Ni bil onih nezvednežev, da ne bi uporabil ugodne prilike. Ančika je zvesto poslušala njegove ukrepe in spoznala, da je sedaj sitnega snubača skoro prosta. Veselila se je, da bo odslej vsak dan videvala svojega Antona v občinski pisarni. Dan za dnem bo pasla oči pri njem, a tudi srce zadovoljevala in koncentrovala misli svoje.

V vasi je pa še dolgo zatem krožila govornica, kako so novepečeni agentje: Bohne, Krošnjar in Primec mlajši, delovali v svoj namen: hodili so od hiše do hiše ter nagovarjali ljudi, kako naj volijo. Obljubovali so vse, seveda vsak je bolj v svojo korist. Krošnjar je trdil, da potem pade plot pri „ogradi“, Bohne, kako bodo v dan volitve pili in jedli, Primec pa, koliko boljše gospodarstvo in lepši red bode z novim županom v občini. Vas dobi drugo lice, in ljudje bodo o nji go-

vorili spoštljivo. Vsakega so pridobili; ko pa začne Grogga svoje agitacije, šlo je zopet vse vprek. Treba je bilo zbegance pripeljati na pravo pot. Ljudje so res mislili, da se bliža čas občnih zmešnjav, zdaj je priletel v hišo Krošnjar, zdaj Grogga, zdaj Primec, zdaj Grogov hlapec, zdaj Bohne.

Niti leta osemindesetega ni bilo v Kurji Vasi takšnega gibanja, kot letos, ko smo volili župana.

Omika zdaj orjaški napreduje. Ljudje ne smejo Kurjevaščanov več pred svetom; novi župan je dal napraviti pri uhodu v vas desko z napisom: Vas: Kurja Vas, spodaj pa je bilo v oklepih: prebivalci so sami Kurjevaščani, ker tuje ne dobe domovinske pravice.

Nedavno slišal sem praviti, da se mlajši Primec ženi pri Kotnikovih in takoj po poroki misli na ženitovansko potovanje, ker so Primčevi po novi volitvi nekako „gosposki“ ... Kotnik je baje uže obljubil, da zapusti župansko čast „gospodu“ zetu. —

in njega vladi voda v grlo, poveril je vodstvo notranjega ministerstva možu, ki ima malo več zmisla in čuta za pošteno upravo in za javno blagostanje, nego je bilo do sedaj običajno na Ogorskem. Vprašanje je, ali ostane g. Bartosz še dolgo na krmilu in ali si ohrani vso ono energijo, s katero je začel svoje delo. Da vsaj deloma popravi krivde svojih prednikov, trebalo bi železne volje, vstrajnosti in — dolzega življenja! —

Vnanje dežele.

Srbsko ministerstvo si mnogo prizadeva zboljšati državne finance. Finančni minister dr. Vučić je sklenil z „Natiol. Banko“ majhno operacijo, da kupi tabak lanjskega pridelka, ker je prešel v državno oskrbo. Država hoče tudi železnice odkupiti in konvertovati dolg. Davke narod redno plačuje. Zastanih terjatev je v primeri z prejšnjimi leti malo, vendar je izdal minister strogo naredbo, da se iztirjajo zaostanki. — Bivši kralj Milan je brzojavil regentom, da pride kmalo zopet v Beligrad, ker želi videti sina. Potem se odpelje v Pariz. Milan je tudi naročil, naj se kraljica Natalija čim prej povrne na Srbsko, da sama vodi odgojo mladega kralja, ki je, kakor se Milanu zdi, sedaj pod slabim uplivom. Radikalci so sedaj popolnoma na kraljičini strani.

V Rumunskem je vladi sovražna stranka osnovala novo novinarsko podjetje „Agence Roumaine“, ki ima namen trošiti laži po svetu. Komaj je ta zmašek zagledal beli dan, uže je raztrobil v svet, da je Catargi preklical svojo prvo naredbo, s katero dovoljava Rusom bivati v deželi. Prejšnje vlade so jim bile to zabranile, Catargi je pa koj o nastopu svoje vlade te naredbe razveljavil, zato so ga vsi nemški in madjarski listi razupili panslavista in rusofila. Vse vpitje in laži jim ne pomagajo, ruski upliv vendar raste na Rumunskem, kjer narod ne mara za zvezo z Nemčijo in tudi ni prijatelj madjarske prepametosti.

Crispijeva politika vzbuja v italijanskem narodu čedalje večjo nevoljo. Posebno je pa narod razburilo, da se je kralj odločil potovati maja meseca v Berlin. Radikalci se pripravljajo na energični protest proti temu postopanju sedanje vlade. Poslanec Cavalotti je predlagal, naj se od vseh stranij pošiljejo tistega dne, ko se kralj odpelje v Berlin, telegrami v Pariz, da se francoskemu narodu dokaže, da Italijani obsojajo politiko svoje vlade, da so jim res bratski narod. Crispi in kralj Humbert v Berlin, narod pa v Pariz! Crispijeva trmoglavost je pa italijanskemu porodu prizadevala tudi mnogo denarne škode, ker je on edini kriv, da ni mogoče skleniti s Francijo trgovinske pogodbe. Franciji je to pač ravnodušno, Italija si je pa v nekoliko mesecih uže 10 milijonov na škodi. Finance italijanske popolnoma so propale. Država je zidala nekoliko železnic, morala je pa delo ustaviti, ker nima denarja. Delavci so napali javna poslopja. V raznih krajih je beda tako velika, da ljudje lakote umirajo ter v obupnosti napadajo bogataše. Mnogokrat pride do krvavih bojov ter morajo vojaki silom udušiti upore. Toliko revščine imajo Italijani doma, Crispi je pa goni v Afriko, da tam trosijo denar in zgublajo ljudi, ne da bi kaj dosegli!

General Boulanger je v Londonu, kjer je sprva vzbujal veliko pozornost. Preiskovanje proti njemu se vrši v Parizu. Vladni listi objavljajo gradivo nakopičeno proti njemu, ter se silijo dokazati, da se je general dajal podkupiti. Naštevajo celo svote, katere mu je dal ta ali oni v razne svrhe. Boulangerjevi privrženci so na videz razdeljeni na dvoje; oni so monarhisti, drugi republikanci. To je pa brzkone samo navidezno nasprotstvo, s katerim hočejo zvabiti tudi republikance na svojo stran. Monarhisti v zvezi z boulangisti nadejajo se, da zmagajo pri prihodnjih volitvah ter vržejo republiko. No, to so menda samo pobožne želje.

V Kodanju slavili so na veliki četrtki 25letnico bitke pri Düppelnu. Vse, kar je v danski prestolnici odličnega, šlo je tega dne na grobe palih junakov. Tudi kralj, ministri in generali so se udeležili te obletnice. Izustenihi je bilo mnogo govorov, ki nam pričajo, da Danci niso še zabili, kaj jim je bilo trpeti od Prusije, a tudi da niso zgubili nade v bodočnost svojega naroda. Danci so bili pri Düppelnu 1864. leta pobiti in Prusija jim je ugrabila velik kos dežele. To zemljo upajo še vedno si zopet pridobiti. Govorniki so to povdarjali. Narod je klical: „živio kralj, živela Danska, doli z Nemčijo!“ O tej slavnosti Nemci molče.

V Berlinu se je sešla v ponedeljek samojska konferenca. Zastopniki angleški, amerikanski in nemški se pogajajo, kako urediti razmere na otokih Samoa, da te tri sile ne pridejo v nasprotstvo. Bismark trdi, da se Nemčija ne more vpletati v notranje razmere otokov, da zahteva samo varstvo svojim državljanom. Konferenca zvrši svoje delo v desetih dneh, ako se ne pripeti kaj nepričakovanega.

DOPISI.

V Trstu dne 23. aprila. [Izv. dop.] (Konec.) Pa jutre in druge velike praznike poje se v vašej cerkvi menda slovenski pri maši in blagoslovu? — Žalibog, ne! odvrne mi prijatelj; čeprav moramo vrle naše pevce pohvalno omenjati, kajti naučili so se tudi lepej slovenskej maši. — A predolgo se mudim: zbogom; na svidenje jutre! —

Ob treh popoldne sem bil drugi dan zopet v Rojanu. Prišel sem k sv. blagoslovu. Ljudstva, ponajveč domačega, je bila obširna cerkev natlačeno polna. Kar sem danes posebej opazil, bilo je to, da iz vaškega stolpa zvonovi neso pritrkovali, kar mi je sinoči tako v srce segalo ter me spominjalo srečnih mladih časov, ko smo še kot mladi fantje za velike praznike v mojej domačej vasi na Kranjskem pozno v noč ubirali zvonove glasove. Pritrkovanje je tako milo in ljudstvu dopadljivo, da je škoda, da se je deloma opustilo. Drugi nedostatek, ki sem ga popoldne pri sv. blagoslovu opazil, bil je tudi, da se je takozvani „ofer“ držal sredi cerkvene slovesnosti, kar ni marsikomu po volji, kar se je videlo iz tega, da je cerkev kmalu bila pol-prazna. Bolje bi bilo, da bi se isti držal po blagoslovu, ne da bi bilo treba tega motiti. Priporočal bi tudi, da se vrli ondašnji pevski zbor priuči raji kakej slovenskej maši in litanijam z slovanskimi napavi; priznati mu je, da za petje in celo strokovno petje, ima sluha in veselja. Naj bi se tedaj blagovoljno še dalje trudil in uril ter bil v vzgled drugim pevskim zborom. Zmožnosti mu gotovo ne manjka in menda tudi veselja ne. Srčno tedaj naprej! Pokažimo svetu, da tudi mi Slovani kaj veljamo in vemo ter se nam ni treba klanjati laškim in nemškim skladateljem, saj imamo svojih v izobilji!

Toliko o manjših, kakor večjih praznikih naj bi se gojilo vsaj slovensko petje, ker nemamo še staroslovanskega bogoslužja, do katerega mora kedaj priti. Zakaj bi neki o največjih cerkvenih slovesnostih častili Boga in peli v latinščini? Je-li ne sme pobožno ljudstvo v največjih praznikih razumeti, kar se na koru poje? Gojimo svoj narodni jezik vsaj v božjih hišah! Te besede veljajo pevskim zborom v okolici sploh.

Slednjič bi sedanjega unetega gosp. župnika še rad opomnil, naj bi storil, da gre bodoče leto procesija na daljše, da se je bode vse pričujoče ljudstvo lahko vdeležilo, kar se letos ni moglo, ker jej je bila pot prekratko odmerjena.

Upam, da se bodo ti moji nasveti, čeprav tujčevi, blagovoljno poslušali ter se

storilo, kar se ni letos. Saj je moj namen dober ter meri sploh — ad majorem gloriam Dei! Trž. Slovenec.

Iz tržaške okolice, dne 28. aprila 1889.

[Izv. dop.] (Staknil jo je!) Bral sem uže dvakrat, da je v tajnej seji tukajšnjega mestnega zbora predlagal neki odbornik šolskega odseka, naj se poroča in odgovori deželnemu šolskemu svetu o nekem učitelju, zoper katerega je zaukazal disciplinarno preiskavo in naj se šolski odsek pritoži zoper to pri deželnem šolskem svetu ter navede ob enem tudi vzroke svoje pritožbe. Povpraševal sem mnogo, kdo bi mogel biti ta učitelj, za katerega se šolski odsek na magistratu toliko trudi, da bi ga opral; po mnogem pozvedovanju in povpraševanju sem slednjič zvedel in sedaj se nisem prav nič več čudil postopanju šolskega odseka. Učitelj, za katerega se toliko poteguje in trudi na magistratu, ni nihče drugi, nego zloglasni in uže davno znani voditelj šole v Rojanu, g. Bonin. Za takega je pač vredno, da se gospodje na magistratu malo potrudijo, ker toliko kmalu ne bode kdo za nje storil, kakor je ravno on. Pozvedoval sem naprej in zvedel tudi vzrok postopanja deželnega šolskega sveta proti onemu učitelju in ta je sledeči: Šolski voditelj Bonin je jako samovoljno postopal pri klasifikaciji učencev, prav posebno pri oni iz krščanskega nauka, tako, da je učence, neklasifikovane (v tem predmetu) in one, ki so dobili slab red iz tega predmeta, potiskal naprej v višje razrede, kakor je se njemu ravno ljubilo, prav samovoljno; tako postopanje Boninovo je bilo popolnoma protipostavno in ko je kapelan, učitelj krščanskega nauka videl, kako da je, ga je najprej na to opomnil; Bonina pa se ni nič prijelo in učitelj krščanskega nauka je bil prisiljen, pritožiti se naprej. In konec tega je bil, da je deželni šolski svet zapovedal proti Boninu disciplinarno preiskavo zaradi zanemarjenja in prestopka svojih dolžnosti, ker so njegove bile uže precej debele.

Če se Bonin tako vede uže proti učitelju krščanskega nauka, kateremu nima prav nič zapovedovati in ki ni v njegovi oblasti, da si uže radi tega nakoplje na glavo disciplinarno preiskavo, misli si pač potem lahko uže vsak, kako da on postopa še le z drugimi učitelji in učiteljicami, katere ima on sam v oblasti in kateri imajo tako plesati, kakor on gode in magistrat zapoveduje. Mislimo moramo tudi, da bi bilo pač treba močnega Herkula, da bi malo potrebil ta Avgijev hlev!

Iz Barkovlj, 30. aprila 1888. [Izv. dop.]

— O nameravanej veselici društva „Adrija“ je še zdaj mnogo govorce po okolici in v mestu. Počenjanje znanega Cezara, magistrata in nekega družega človečeta razburilo je vse Barkovljane. „Edinost“ šla je v nedeljo 28. t. m. iz roke v roke, čitalo se je dopis iz Barkovlj na mnogih krajih glasno in na zahtevanje večkrat zaporedoma. Razburilo je vse verne Barkovljane tudi zato, ker je bilo izredno lepo vreme in došlo bi bilo izvestno neštevilno gostov od vsih strani. Predsedništvo in sploh odbor „Adrije“ znal si je ohraniti svojo dostojanstvo; miril in tolažil je razburjeno ljudstvo, kar je vsekako v čast društvu. V nedeljo popoldne zbrali so se pevci „Adrije“ polnoštevilno v gostilni g. Ferluge na Greti. Peli so v imenovanj gostilni krasne naše zборе, med gromovitim rokopolskom poslušalcev. Napivalo se je Nj. Vel. cesarju in gromoviti „živio“ je donel tako, da je Capovilla doli v Barkovljah gotovo mislil, da je to odmev potresa, kateri se morebiti ponavlja pri „bratih“ v Ischiji. Cesarsko himno pelo se je stojé, razoglavo med silnim navdušenjem ljudstva. Napivalo se je zatem še našej Avstriji, društvu „Adrija“ in raznim našim domačim podpornikom. Pred odho-

dom zbrali so se pevci „Adrije“ pred stanovanjem vrlega našega podpornika in narodnjaka g. Pogorelca, ter zapeli par zborov. Postavili so se nato v vrste ter pevaje koračnico „Banovci“ odrinili doli v Barkovlje. Pevce je spremljalo mnogo ljudstva. Gredeč doli po cesti pelo se je navdušeno krasne naše zборе; enako tudi idoč mimo stanovanja znanega Barkovljanskega „čudnega oblastva“. Tu so se pa čuli med spremljajočim ljudstvom gromoviti kliči: „Stran s Capovillo“, „Živila Avstrija“, „Abbasso Irredenta“, „Abbasso Capovilla!“ Opaziti je bilo magistratne straže, kako so od daleč sledile našemu ljudstvu, a spremljeval jih je zvesto domači poljski čuvaj, kateri je za Capovillo „največja oblast“ v Barkovljah. Predsednik opominjal je vedno pevce in ljudstvo z zapovedujočim glasom, naj ne delajo neredov. Pevci in ljudstvo šli so potem do krčme Barkovljanskega užitnega društva ter se popolnoma mirno razšli. Videlo se je ta pot omiko naših okoličanov, omiko pevcev „Adrije“. Protestovali so odločno a vendar popolnoma mirno — v najlepšem redu! Čast društvu „Adrija“! Čast Barkovljanom!

Iz avberske občine, dne 22. aprila.

[Izv. dop.] Dovolj mi, draga „Edinost“ prostorček, da ti poročam o nekaterih tukajšnjih razmerah.

Pri nas smo imeli lansko leto še precej obilno „bendimo“. Se vé, da Teran ni tak, kakor prejšnjih let, a zato vendar ni slab in ga tudi visoko ne držimo. Žalibog kupcev pa ni in večina kmetovalcev ima še svoj vinski pridelek v hramu. Želeti bi bilo, da nas kupci skoraj obiščejo. Saj so bili kupci, ki so k nam dohajali po Teran, zmeraj zadovoljni in tako se nadejamo, da jih tudi sedaj in v prihodnje zadovoljimo. —

Velikonočne praznike smo srečno končali. Imeli smo v cerkvi lepo slovesnost, izvrstno orgljanje in petje. Nekdaj v „Edinosti“ toliko hvaljena pevka Dora je sicer s svojima tovaršicima odstopila, a naš organist si je znal pomagati. Izbral si je samo možke pevce, kateri so o velikonočnih praznikih jako dobro peli krasno in težko latinsko mašo. Cenjena pevka Dora pa naj svoj lep glas poskuša pod prostim nebom, namesto da biga rabila v cerkvi v čast božjo! Vsi smo hvaležni našemu organistu za njegovo možko postopanje.

Kot posebnost omenim še, da se je ista maša pela na veliko noč tudi v Tomaju. (Bolj bi nas veselilo, ako bi nam poročali o lepo ubranem slovenskem petju. Saj imamo toliko krasnih skladb na izbor! Ur.) Občinar.

Domače vesti.

Odbor političnega društva „Edinost“ imel je v nedeljo 28. p. m. redno sejo, katere so se udeležili gg. odborniki polnoštevilno. Seje se je udeležil kot gost drž. poslanec g. dr. Vitezić, katerega je zbor z posebnim veseljem pozdravil.

Sklenolo se je nastopno: 1. Občnizbor političnega društva bode dne 19. t. m. (Dnevni red in kraj zborovanja objavimo pravočasno). 2. Sklenolo se je enoglasno, da se izrazi v imenu političnega društva „Edinost“ pismeno prisrčno zahvalo načelnstvu slovenskih državnih poslancev na Dunaju na možatem postopanju in potegovanju za pravice primorskih Slovanov o priliki proračunske debate. — Odbor se je o tem ustmeno posebno zahvalil navzočema državnima poslancema gg. Nabergoju in dr. Viteziću.

Nadalje poročal je predsednik g. Iv. Nabergoj o svojih naporih v državnem zboru glede uravnanja užitninske meje v tržaškej okolici ter izrazil nadejo, da bode imelo njegovo energično postopanje po-

voljen uspeh, kajti vis. c. kr. fin. ministerstvo odpošlje na lice mesta posebno komisijo, katera ima stvar preiskovati. Dotični govor drž. poslanca, kakor tudi nazvani ukrep finančnega ministerstva objavili smo svojedobno v našem listu.

Konečno posvetoval se je odbor o prihodnjih deželnih volitvah, posebno glede mesta Trsta in okolice.

Nj. Veličanstvo, kraljica Henrietta belgijska s princesinjo Klementino odpotovala je dne 29. p. m. pp. iz grada Miramare v Bruselj. — Dne 28. t. m. prišel je k Nj. c. kr. Visokosti cesarjevni-udovi nadvojvodinji Štefaniji v pohode vojvoda Filip Koburški.

„Zlata roža“. Sv. oče podelil je Nj. c. kr. Visokosti cesarjevni-udovi nadvojvodinji Štefaniji „zlato rožo krepostni“, katero ji izroči posebna deputacija iz Rima.

Imenovanja. Nj. Veličanstvo cesar imenoval je biskupskega kaplana v Trstu Petra Flego kanonikom in dekana Franjo Čebularja na Opčinah častnim kanonikom katedralne stolice tržaške. — Obema č. gospodoma naše presrečne čestitke! — Okrajni šolski nadzornik in začasni glavni učitelj na učiteljski v Kopru, Štefan Križnič, imenovan je stalnim glavnim učiteljem na istem zavodu.

Katoliškega shoda na Dunaju vdeležo se iz Trsta č. gg. Andr. Šterk, častni kanonik I. Koman, biskupski tajnik Buttignoni in drugi svečeniki. Dotični gospodje so uže odpotovali na Dunaj.

Za družbo sv. Cirila in Metoda nabralo se je v pušici v „Slovanskej Čitalnici“ tržaške for. 5. — Darovali so nadalje gg.: Josip Augustini f. 1, Anton Rebola f. 1, N. Žigon 20 nč., Ivan Patermost 1 f., Josip Ček 50. — Dne 22. t. m. nabralo se je pri domini v kavarni „Tedesco“ for. 1.40.

Diocezanske vesti. Č. g. Mate Gršković premeščen je od jezuitske cerkve k sv. Jakobu, č. g. Gini iz Kopra v Trst, č. g. Št. Destradi iz Milj v Koper, č. g. M. Dobravec iz Starade v Slivje, č. g. Bilan, kapelan pri sv. Jakobu, imenovan je katehetom na mestnih ljudskih šolah.

Himen. Tržaškem slovincem priljubljeni narodnjak gosp. dr. Šegula, odvetnik v Celovci, poročil se je z g. Lavoslavom Lavrenčičem iz Postojne. Čestitamo!

Dr. Campitelli znani „liberalec“ in kričoč v dež. zboru isterskem je obolel ter odpotoval, kakor poroča „Istria“ na Dunaj, kjer ga prevzame v svoje nadzorstvo glasovit zdravnik dunajskega vseučilišča.

Veselica pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah, katera se je morala preložiti vsled v zadnji številki objavljenih zaprek, vršila se bode v nedeljo 12. maja. Pobljže objavimo v prihodnji številki. — Opozarjamo sl. občinstvo zopet na to veselico, proseč je, da jo mnogobrojno obišče ter s tem dokaže svoje zanimanje za mlado društvo, katero se ima o prvem svojem nastopu uže boriti proti spletkam zagrizlih neprijateljev.

Občinski svet tržaški ima nocoj ob 6½ uri javno sejo z nastopnim dnevnim redom: 1. predlog naučnega odseka glede osnove dveh služb za učitelje in dveh za učiteljice za I.—V. razred ljudskih šol; 2. Predlog naučnega odseka glede dobavljenja zagrinjal v mestni ljudski šoli v ulici Ferriera; 3. Prošnja za potrditev večjih stroškov knaslovu „lokalna policija“, nasl. XVI., 5.; troški za pobiranje nalezljivih bolezni. 4. Prošnja za odobrenje večjih stroškov za iztirance. 5. Predloženo izkaza mestne akcize za l. 1888. 6. Predloženo izkaza klavnih pristojbin za leto 1888.

Slovanska čitalnica v Trstu ima letošnjo svojo glavno skupščino v soboto dne 4. maja ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih (Via del Campanille št. 4) z nastopnim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poro-

čilo blagajnikovo. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Posamični predlogi in interpelacije. 6. Volitev predsednika in odbora. 7. Volitev treh revizorjev društvenih računov.

Katoliški shod na Dunaju bo imel premnogo obiskovalcev; do 20. t. m. oglašilo se je 1500 udeležnikov. Kar je še vstopnic, oddajo se gospem (v ložah) in drugim prosilcem, pa ne vsem, ker toliko vstopnic ni. Prevzvišeni gospod knez nadškof goriški odpelje se na Dunaj v nedeljo zvečer. „Soča.“

Tatvina na pošti. Do danes ni še o drznih tatovih, kateri so dne 27. p. m. ulomili pri tukajšnji vožnji pošti ter odnesli preko 53.000 gl., niti sledu. — Tatvina izvršila se je med 11½ in 4 ure po noči. Ukradenih je, — kolikor se je doslej doznalo, denarja v vrednosti 53.196 gl., večinom v zlatu in sicer: omet z 28.500 gl. v zlatu, katerega je poslala tvrdka Lj. Pollack na Dunaju tukajšnji tvrdki O. Zuculin (teži 19.930 klg.) in razni bankovci ter 21.000 gl., katere je prevzela glavna pošta zadnji petek od svoje filijalke v Tergesteju. Med temi je 12 tisočakov. — Kako se je mogla tako drzna tatvina izvesti, je vedno še nerešena zagonetka, kajti sleherno noč ostaneta jeden uradnik in jeden sluga v uradu. Seveda ste sobi, kjer službujoča poštna služnika prenočujeta, razmerno precej oddaljeni od sobe, kjer stoje blagajne. Tatovi vstopili so krozi vrata v ulici Caserma v vežo, odprli, kakor se misli, s ponarejenimi ključi dvojna vrata urada vožnje pošte ter potem vstopili v blagajno sobo. Dotična blagajna, iz katere so odnesli denar, je, kakor smo uže zanj omenili, povse starinska, kajti je povse enostaven lesen zaboj, obit z železjem. Ključavnici ima dve. Službujoči uradnik je po 11. uri zvečer, predno je šel k počitku, zaprl je obe z ključi, toda v jednej ključavnici ostavil je ključ. Tatovom je bilo s tem delo toliko več olajšano. — Poleg tega zaboja pa sta ležala isto noč dva druga — seveda tudi lesena —, v katerih je bilo 940.000 gl. v zlatu, namenjenih finančnemu ravnateljstvu in sicer je bilo v jednem 840.000 v drugem 100.000 gl. Teh zabojev, kakor tudi poleg stoječe železne Wertheimove blagajne se tatovi niso dotaknili. — — —

Vsi tukajšnji listi brez obzira na stranko in politično barvo soglasno obsojajo lahkomišelnost tržaškega poštnega ravnateljstva, katero spravlja tako izdatno svoto tako rekoč brez nadzorovanja v lesene zaboje, med tem ko vendar sleherni siromašni barantaš spravlja svoje zaslužene novce v varno, železno blagajno. — — — Da si taki nedostatki odpravijo, dospel je visok poštni uradnik iz Dunaja, kateri se bode o tej priliki izvestno prepričal tudi o mnogovrstnih drugih nedostatkih, kateri so pri tržaški pošti na „dnevem redu“.

Vojaški nabori bodo v Ajdovščini 6., 7. in 8. maja, v Gorici 10. in 11. maja v občinski kosarni v Št. Roku za mesto goriško ter 13., 14., 15. in 16. maja za okolico goriško; 13. in 14. v Červinjanu; 16. v Tržiču; 18. in 20. v Kanalu; 22. v Boleci; 22. in 23. v Sežani; 24., 25. in 27. v Tolminu; 25. in 27. v Komnu; 29. in 31. v Cerknem; 29. v Gradišči; 31. maja in 1. junija v Korminu.

Zavarovanje delavcev. Pred nekaterimi dnevi sešli so se v sejnej dvorani c. kr. namestništva v Trstu one osebe, katere vstopijo v predstojništvo državne zavarovalnice za delavce za Trst in Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo. Vsi dotični zastopniki udeležili so se posvetovanja osebno in sicer: gg. Oskar Gentilomo, ravnatelj filijalke kreditnega zavoda za trgovino in obrt, dr. Julij Graf, matematik društva „Riunione Adriatica“, Peter Grasselli, župan ljubljanski in zastopnik zavarovalnega društva „Donau“, Mih. A. Luxardo, tovarnar v Zadru, dr. R. Rün-

ling, pl. Ründingen, c. kr. okr. glavnik in poročevalec c. kr. namestništva ter Just Savič, tajnik tržaške hranilnice. — Navzoči konstituvali so se kot volilna komisija, katerej je bil izvoljen per acclamationem g. pl. Ruling predsednikom. Posvetovalo se je zatem o vršitvi volitve predstojništva, katera bode baje uže v sredi meseca junija.

Volitev v mestno starešinstvo goriško bode 8. maja za tretji razred, 14. maja za drugi in 17. za prvi razred, vsakrat v mestni dvorani poleg mestnega vrta od 9. ure zjutraj do 1 ure popoldne. Ako bi bila potrebna ožja volitev, vršila se bo tisti dan o 5. uri pop. — V tretjem razredu izstopijo starešine: A. Battistig, baron Codelli, dr. Venuti; v drugem vit. Bosizio, J. Bramo, dr. Della Bona, K. pl. Ritter, Miroslav Simičič; v prvem: dr. Nardini, dr. Seitz, dr. Verzegnassi.

Iz Cirkna poročajo, da je dne 25. p. m. Ivan Kosmač posestniku Jakobu Laharnarju iz Novakov vsled nezatnega prepira zabodel nož v srce, da se je Laharnar zgrudil takoj mrtev na tla. Morilca zaprli so še isto noč.

Poskušeno samoubojstvo. 45letna Marija Delfabbro, stanujoča v ulici Cattedrale h. št. 3., hotela je dne 28. p. m. končati svoje življenje s tem, da je si je stavila v sobo ponev z zarečim ogljem ter zaprla okna in vrata, da se zaduši. K sreči pa so domačini pogodili nje namero, ulomili vrata ter jo rešili gotove smrti. Njen soprog, bivši vratar v hiši št. 21. v ulici Lazzaretto, končal je nedavno svoje življenje baš na isti način.

Sodniško. Ribarja Josipa Bagatina iz Chioggie obsodilo je tukajšnje deželno sodišče na šest mesecev ječe, ker je rabil dlje časa pri prodaji rib krivično vago. — Prodajalec Alojzij Revere našel je 50 gl. vredno zapestnico, katero pa ni oddal redarstvu, ampak jo hotel prodati. O tej priliki so ga vdobili in zaradi svojega nepoštenja je obsojen na 4 mesecev ječe.

Statistika umrlih. Od 21. do 27. t. m. umrlo je v Trstu 88 oseb in sicer 43 moških in 45 ženskih. Po starosti jih je bilo 25 do 1., 17 do 5., 11 do 20., 5 do 30., 2 do 40., 17 do 60., 11 do 80. leta. Lani je umrla o istej dobi 1 oseba manj. Poprečno umrlo je izmed 1000 oseb 28.94.

RAZNE VESTI.

Strajk kočijažev dunajskega tramwaya je končan, kajti podvzetje udalo se je opravičenim zahtevanjem svojih služnikov, kateri s dosedanjo plačo nikakor niso mogli izhajati. Skoraj vsi vozniki so zopet nastopili službo.

Novo oboroženje pehote. „Reichswehr“ javlja, da bodo vsi rezervisti pehote, kateri se letos vdeležo orožnih vaj, oboroženi po novem sistemu, da se vezbajo v novo predpisane opravilne. Vsled tega bodo se oborožili pri raznih polkih za časa vaj v prezentnej službi stoječi vojaki s stariim orožjem in opravilo.

Nemški državni dolg. Velikanske svote, ki se leto za letom izdajajo za oboroževanje in vojskine priprave, vodijo evropske države vedno bolj v propad. Tudi ponosna Nemčija ni za družimi zaostala, čeprav je pred leti iz poražene Francije izžemala milijarde kot odškodnino. — „Freisinnige Zeitung“ je objavila minoli teden zanimivo statistiko, v katerej dokazuje, kako naglo je narastel v zadnjih desetih letih nemški državni dolg. Koncem leta 1874, ko je je Francija izplačala omenjene milijarde, ni imela Nemška, rekli bi nikakega dolga. Ti so se začeli še le v letu 1876—77, ko se je namreč jelo izdajati ogromne svote v vojskine namene. Leta 1877 nabralo se je uže 16.500.000 mark. Od tedaj je dolg vedno naraščal in l. 1888 znašal je uže 658 milijonov mark. V poznejšem času je ta dolg vedno naraščal in proračunili so, da bode isti znašal koncem tekočega leta uže 1.238.614.000 mark.

Na tak način so Nemci v 18. letih vstevši onih 5 milijard, ki so jih plačali Francozi, potrošili poleg tega še 1200 milijonov mark — vse za mir!

Največji biser, katerega se je našlo doslej, izložen bode o svetovnej razstavi v Parizu. Težak je 75 gramov. Ceni se ga na 75.000 frankov. Razstavljajo ga francoski ribiči.

V mestu Steyr umrl je včeraj za vnetjem pluć Josip Werndl, glavni ravnatelj in delničar avstrijske družbe za izdelovanje orožja. Od prostega delavca popél se je do tovarnarja prve vrste in tovarna v Steyru obsega 4000 □ seznjev, v njej deluje 1200 strojev in 2500 delavcev, vsak dan izdela se nad 1000 pušk repetirk.

Književnost.

Šmarnične pesmi za sopran, alt, tenor in bas. Založil Janez Laharnar, organist na Št. Viški gori. Cena 30 kr. — Mično avtografovani zvezek obsega osem pesmi na znane tekste, ki se prepevajo pri majnikovih slovesnostih. Napevi so po tekstni vsebini prav dobro pogojeni; harmonizacija je kakor navadno pri skladatelju dobra in pesmi so lahke, ker glasovi nikjer ne prestopajo naravnih mej. G. skladatelj se pri tem delu ni držal pedantično starokopitnih kontrapunktičnih načel, kakor prestop v veliko seksto, ki je vselej dovoljen; tudi se nahaja tu pa tam kromatika, ki napevom ni v kvar, marveč jim služi v povzdigo. Kvartsektni akord uvedel je g. skladatelj povsod pravilno. Kvarta je vselej in povsod čista konsonanca zato, ker daje obrnjena vselej čisto konsonanco, kvinto. Da pa je kvartsektni akord rabiti previdno, izvira od tod, ker se bas iz tega akorda prišteva k šibkim basom, ki ne daje akordu trdne podlage enako basovom v troglasih in sekstakordih. Zato pa dandanes noben glasbeno izobražen človek več trditi ne more, da je kvarta disonanca.

V 7. številki nam ne dopade sekstni skok iz 14. v 15. takt, kjer so glasovi razun tenora preveč enakobežni. V takih slučajih je dobro pustiti vsaj en glas na svojem mestu, da presledki ne postanejo preostri.

V ostalem g. skladatelju čestitamo na tem lepem delu ter mu želimo najboljšega uspeha!

Zvezek se dobiva prl g. skladatelju (pošta Tolmin) in pri g. Likarju, trgovcu v Gorici. D. F.

Listnica uredništva

Gosp. J. K. Trst. Ako bi bil naš list dnevnik, natisnil bi se bil uže ne samo „On“, ampak tudi še kaj drugega. Zatorej potrpljenja! Vsaka stvar o svojem času.

Listnica upravnštva.

G. M. v Lokvi. G. T. nam je 8. septembra izročil, pomota je bila pri nas. Oprostite! — G. Fr. N. pri sv. I. plačano do 31. avgusta t. l. — Na zdar! —

Gospod J. Z. v S. Plačano do konca julija t. l. — Gospod F. P. v G. Seveda v zameno. Brez zamere!

Vinarsko in sadjarsko društvo v Dornbergu priredi kakor navadno vsako leto tudi letos 1—1

razstavo vin

in sicer dne 5. maja v šolskem poslopju. Popoldne bode tombola s primernimi dobtki, namreč sodček vina za tombolo in kmetijsko orodje za druge dobtki. Po končan j tomboli pokušalo se bode vino sploh, posebno pa ono, katero za to postavljena komisija c. kr. kmet. društva v Gorici kot dobro spozna. K tej razstavi vabi podpisani odbor vse prijatelje vino-reje in kmetijstva sploh, posebno pa vino-tržce. Tem bode posebna prilika izbrati si vina, katera so še na prodaj in zvedeti tudi ceno. Nadejamo se obilne udeležitve.

Za vinarsko in sadjarsko društvo v Dornbergu ODBOR.

